

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 8.

V Ljubljani, 15. aprila 1879.

Tečaj XIX.

Slovenija cesarju Franju Josipu

o sreberni poroki.

V meglene daljave
Preteklih zrem dni,
Ko v Krajni Slovenec
Nov dom si dobi.

Oblačne tu dneve
Je videl moj rod,
Tlačile so sile
Ga trde povsod.

Le redko sijalo
Je solnce v moj dom,
Serdito pretresal
Ga večkrat je grom.

Moj vojvoda Samo,
Prehrabri junak,
Za kratko oprostil
Me trdih je tlak.

Pa ž njim mi vgasnila
Je sreča za zmir,
Odpiral se mojim
Težaven je tir.

Ostro gospodaril
Bávar je tedaj,
Želeti si Franka
Ne morem nazaj.

Verigo koval mi
Osoren Furlan,
Postave s Tirolcem
Delil Goričan.

Kdor hoče, prodaja
Me z roke v rokó,
Ko bila bi slabo,
Prestano blagó.

Na kose delijo
Mi tujei posest,
Terdi gospodarji
Vasí so in mest.

Gospodov mi šteti
Obilnih ni več,
A sreče ni dolge,
Ker vlada le meč.

Ko Čeh gospoduje
Tu malo še let,
Dvo-orel prikaže
V slovenski se svet.

Tja v solnčne višave
Je orlova pot, —
Slovenec gre v varstvo
Njegovih perot. —

Zdaj Rudolf preblagi
Je mojim vladar,
Strah Božji ga spremlja,
Modrost mu je dar.

Modrost ga vodila
Je pota pravíc,
So bila mu serca
Vseh Kranjcev, Kranjic.

Vnukov njegovih
Vsak moder in blag,
Bil mojim sinovom
Kot oče je drag.

„Za vero, cesarja,
Za čast in za dom“,
Se praša Slovenec,
„Kaj dal jaz ne bom?“

Junakov se mojih
Je tresel Turčin,
Ko v bojih je zgubil
Obilo stotin.

Tam Kolpe valovi
O časih vedó,
Ko bili napiti
So s turško kervjó.

Kaj danes podala
Slovenija v dar
Bi Tebi, mogočni,
Prezvvišeni car?

Preslavno leskeče
Se dedov Ti krog,
Vladarjev Te diko
Povzdignil je Bog.

Naj drug osvojuje
Si mesta vladar,
Ti več si ko zemlje,
Si serc gospodar.

Sreberno poroko
Obhajaš dans Ti,
S Taboj milijonov
Se serc veseli.

Od Adrije bregov
Do sinjih planin,
Od ogerske meje
Do laških ravnin.

Kjer biva Slovenec
Zvestoba kali,
Iskrena ljubezen
Za Tebe gori.

Vse kliče v višave,
Da kraljev vseh kralj
Bi srečnih let Tebi
Obilo še dal.

Vzvvišena Tebi
Na strani stoji
Soproga preblaga,
Naj Bog jo živi!

Naj Tvoji vnuki
Do konca vseh let
Še bodo vladarjem
Vsem dika in cvet!

Slovenija zvesta,
Kot Tebi, bo njim,
To danes priseza
Pred svetom Ti vsim.

— a.

Pedagogični pogovori.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

(3. del.)

8.

Ženske so bolj občutljive kakor možje, in sicer na telesu in na duhu. Komú ni znano, kakó kmalu se prehladá ženske, kakó hitro onemorejo pri težavnem delu, kakó naglo se vtrudijo pri hoji, kakó lahko padejo v omotico. Pravijo pa, da ženska pade v omotico le takrat, kedar so že njene prošnje in zolze zastony. Občutljivost njihove duše se pa pokaže v tem, da jih vsak žalosten dogodek takó lahko gane do solz. Ali solze so le solze. Ženska, ki pretaka v tem trenutku britke

solze, smeje se morda čez pet minut iz vsega gerla. Občutki odhajajo pri nji tako hitro, kakor pridejo. Za izverševanje dejanj take niso zmožne. Značaja ne išči pri njih: ako si ti Slovenec, je ona goreča Slovenka; si pa ti nemčúr, je ona zagrizena nemčurka. — Lepo je za človeka, ako ga gane tuja nesreča in razveseli tuja sreča, ako občuti tuje gorjé takó, kakor bi zadelo njega; ali se čisto pogrezniti v občutke, in le čutiti a ničesa storiti, to je pretirano, to je bolezen duše. Preobčutljiv človek ni za delo. Ženska, ki pretaka solze, ki si ruje lasé za mertvim kanarčkom, ki objokuje umerlega pinča, je preobčutljiva, tedaj bolna na duši, in potrebuje zdravnika. Za tičem ali psom tako žalovati kakor za človekom, to je že najviša neumnost — občutljivost sem hotel reči.

Da mi pa ne bode očital kdó, da sem enostranski, in da le omenjam ženske napačnosti, moram omeniti, da tudi mnogi možjé niso nič bolji. In le možje so izpridili tudi ženske. To so v prvi versti pesniki, ki opevajo ono zdihajóčo, stokajóčo, plakajóčo, pekóčo ljubezen. Če je treba, hodi tak pesnik v sanjah *) ob potoku, tam terga cvetice, ter jih vije v vence za svojo krasotico, zraven pa lije solze, da jih potok kar odnesti ne more (to vse pri luninem svitu). Lehko noč s tako poezijo! Koliko Werterjev je naredil Göthejev Werter s svojo serčno opekline! In kaj bom našteval vse pesnike, ki so s svojim „Weltschmerz-om“ zakrivili, da je toliko sentimentalnih in mesečnih ljudi na svetu. Njihova poezija jih je napravila toliko nesrečnih, ktere najbolj robata proza ne more rešiti. — Zató pa je gerški pesnik Anakreon ves drug mož. On ni ljubil pri potoku, tudi ne v lopi; ampak pri vinu je pel svoje pesni. Zato si pa ni že v mladosti čisto izbrusil sercá, ampak še kot siv starček je imel več ognja v njem, kakor 99 mladenčev. In nemški pesnik Lessing? Kakó ta poje! To je mož, tega posnemajmo.

Prevelika občutljivost se nahaja rada le v takó imenovanih omikanih krogih, ki nimajo opraviti družega, nega prebirati pesni, romane in novele. Kmet, ki se trudi v potu svojega obraza ves dan, imá vse kaj boljšega premišljevat, kakor one poetične vence, ki jih vijo pesniki svojim devicam (?). Ali on je zdrav na duhu in telesu. Kako resničen je izrek rimskega pesnika:

„Beatus ille, — ki daleč od mestnih klobócij
Z govédo rogáto
Orje zemljo robáto“.

Tudi orijentalca moram postaviti v izgléd. Menite, da on pozna kaj tacih jokov in stokov omikanih zaljublencev? O ne! mesec pozna le na svoji mošnji, ne pa v ljubezni. Saj je pa mesec tako nedolžen, da pride v pesni, kakor Pilat, da je prišel v vero. In jud? Njega tudi

*) To se pravi: luna ga nosi.

Opazka stavčeva.

bolj briga svoja krama in dobiček, kakor ljubezen; in če ga zaščiplje kedaj kaj okoli serecá, kar se imenuje po naše ljubezen, vzame culo, ter gre po hišah vpit: „handle, nix zu handle?“, ter si misli: „Abraham Ieig, moraš imeti prej kaj krajcarjev, potem se boš vergel svoji Sari pod noge“.

Preobčutljiv človek je bolnik, ki bi se moral zdraviti, kot oni, ki je bolan na pljučah ali na možganih. On je bolan na sercu; serecé je pa po žilah v zvezi z možgani in pljuči. Kako lahko se zgodi, da se ta serčna bolezen preseli na možgane ali pljuča! — Človek, ki je prvič zaljubljen, je ves poln občutkov, ktere izrazuje s samimi „oh, ah, oj, joj“ in tako naprej. Ako ga hočeš spraviti spet na pot pameti, mu moraš izneveriti njegovo ljubo. S tem mu bodeš izkazal tudi največo dobroto. Potem bo izprevidel, da ni nikjer one čiste ljubezni, one večne zvestobe, ki se opeva v pesnih. Od začetka bo res nevtolažljiv, strašno nesrečen i. t. d. Ali čas zaceli vse rane, tudi one, ktere je usekala ljubezen. Nesrečni ljubimec se bo obesil — na drugo, in po pravici povém, pri drugi bo pametnejši. Pozneje bom pokazal, da je zaljubljenost tudi velicega pomena pri odgoji, ali prav za prav na škodo odgoji.

Kaki so v življenji preobčutljivi ljudje? — Ako je zadela človeka kedaj kaka huda nesreča, je bil gotovo žalosten. In ta žalost ga morda še ni minula, ampak on še vedno žaluje in tuguje po izgubljenem blagu. Tak človek se takrat najlože izjoka, ako je v družbi veselih ljudi. On zna pa tudi s časom pozabiti na nesrečo, ki ga je zadela, ali žalosti se ne more iznebiti: ona se mu je vcepila globoko v njegovo dušo. Človek take baže je občutljiv, in kakor smo videli za družbo ni, ali vsaj za vsako družbo ne. Ako vidi vesele ljudi, takrat ga še le prav zabolí v serce in misli si: Glej, tak bi bil lahko tudi ti. In ker se ne more ž njimi radovati, je še bolj žalosten, in nasledek njegovi preveliki žalosti je jok. Žalost človekova ima pa še druge nasledke. V njegovem življenji so včasih trenotki, v kterih obupa nad vsem svetom, v kterih je sit življenja, morda si ga je že kedaj poskusil vzeti, in nekteri že si ga je vzal. Koliko vžitka ima človeštvo od tacega? On je tih, čmeren, bojazljiv, on vidi v vsakem človeku hudobneža, ki mu je zakrivil njegovo nesrečo, svet mu je solzna dolina, iz ktere ga zamore rešiti le smert. — Drugi taki nesrečneži so pa sanjači, ki si vse stvari napak predstavljajo. Sanjač more reči, da je bolha kamela, kertina gora, červ kača i. t. d. Med tem ko oni, kteremu je ostala žalost v njegovi duši, za zmiraj svet s črnimi očali gleda, vidi ga sanjač s povečalnimi očali. Oba nista za življenje. Pervi vidi vse černo, drugi pa vse večje, kar pa ni res, kajti človek mora videti vse tako, kakor je. Kdor si hoče predstavljati prav velicega sanjača naj bere „Don Quixota“. Ta je najvikši sanjač, ki je deržal meh napolnjen z vinom za glavo nekega orjaka, čedo ovac za

bojne trume, kteremu so dišale tri smerdljive kmetice, kot ambra i. t. d. Sanjač postane človek, ki je veliko bral, a malo skusil, kakor „Don Quixote“. — A ves drugačen je človek, čegar dušo zavzima veselost. Vesel človek živi lahko med veselimi, on zna tolažiti žalostne in berzda sanjače. „Veselost je nebó — pravi Jean Paul — pod kterim vse raste, samo strup ne“. — Preobčutljivemu človeku manjka terdne volje, da bi kaj storil. On začne marsikaj, ali ne dokonča ničesa.

Posebno občutljivi ljudje so slabotneži: ženske, otroci in oni, ki nimajo nobenega dela. Kmet ni tak, kakor sem že dejal, on pa zato tudi ni slab. Pervi pogoj, da se varuje človek prevelike občutljivosti je zdravje in moč. — Zdravo telo, najboljšo blago, — pravi pregovor. Zraven tega mu je pa še treba zdravega razuma in pameti. Z besedami: Bog nam daj um in ljubo pamet — prosimo ga za najviši blagor, ki ga ima človek.

Zdravje človekovo je pa odvisno od mnogih pogojev. Pervič od zdravja starišev, celo od zdravja pradedov. So bolezní, ki se ne pokažejo takoj na sinovih, ampak še le na vnukih. Dalje so tudi bolezní, kterim je posebno podveržen ta ali oni narod. Zdravi stariši imajo zdrave otroke. Zdravje rodi veselost, bolezen žalost. V zdravem telesu biva zdrava duša, to pravilo so izpoznali že Rimljani. Bolehno dete ne živi v nadlogo samo sebi, ampak tudi v nadlogo starišev in cele okolice. Rousseau gre še dalje. On pravi, da bi bolehnega otroka po nobeni ceni ne sprejel v odgojevanje. Tu je zašel on predaleč. Bolehni otrok se mora še bolj gojiti, nego zdrav; on prizadene pač mnogo več truda, ali zanemariti se ne sme. Vpraša se: kaj pa potem, če stariši niso zdravi? Oj, potem pa ne more pomagati živ kerst. Naj gledajo ti sami, kako si ohranijo zdravje. — Ne sme se pa misliti, da je občutljivost otroku že prirojena, ako tudi vidimo, da imajo občutljivi stariši take otroke. Prirojenega ni nič, ampak te prevelike občutljivosti se je navzel otrok le po odgoji. (Dalje prih.)

Juri Varl.

V istem duhu t. j. iz spoštovanja do pravice in resnice pod vodstvom ljubezni keršanske je dajal J. Varl l. 1863 po Danici razne svete, in prvi svèt njegov se glasi:

„Pilite, likajte, bogatite slovenšino, vi pisatelji slovenski! to da ne enostransko, svojeglavno in napčno, ampak z vednim ozirom na staroslovenšino, na posébnosti, ki so slovenšini lastne, na vdomačeno in opravičeno rabo, na Jugoslovane in na Slovane sploh. Ko storite pa to, ko delate in se trudite tako, ne mislite, da ste že vse storili; prazna posoda je še majhne koristi, temveč širite v lepi, olikani slovenšini, ko v zlatih

posodah, razne lepe in potrebne vednosti med nami; toda te vednosti morajo stati na vkladu keršanskem, ali mu saj nasprotovavne biti ne smejo, ker nikdar pozabiti neoveržljive resnice ne smemo, da vse, kar je keršanstvu nasprotno, je prazno in nečimerno“. (Dan. 1863, l. 11.)

Drugi svèt pa je: „Poganjajmo se za narod naš na poti postavni krepko in pošteno, kakor dozdej, tudi zanaprej, toda ne prezirajmo slabost nasprotnikov narodnosti naše, ter nosimo zastavo izobraževanja vihrajočo v prvi versti, in po tem še le v drugi ko omike neogibljivo potrebno sredstvo, lepi jezik naš, ljubo, drago slovenščino. Pazimo pa, da bomo v besedah bolj zbirčni, in ne imenujmo reči tako, kakor jih imenovati ne gre, toraj tudi ne jezika „našo nar svetejši reč“, ker kakor je tudi slovenščina nam draga in ljuba, nar dražji, nar ljubši, nar svetejši nam vender ni in tudi biti ne sme, kajti pripomoček, sredstvo je, in ne namemba. Takošnjega poganjanja za našo domačo reč nam nikdo zameriti, ali krivo soditi mogel ne bo, zunaj njega, ki je um in pamet s čutjem keršanskim strastno v spanje posilil“. (1863 l. 15.)

Tretji svèt: „Soznani se mladost, ker to je prav za prav tvoja dolžnost, soznani se s staroslovenščino, pa tudi še s kakim drugim slovenskim narečjem, ako hočeš, da se izučiš temeljito jezika maternega, da ti bo tekla čisto in sladko slovenščina mila, in da bo v slovstvenih zadevah tehtna in veljavna beseda tvoja; pa, na višji stopnji jezikoslovja, ne zametvaj nikakor pisateljev domačih, katerim so bili časi neugodni, in jim zdaj ne pripusté ne leta ne opravila, da bi se naslonjeni na staroslovenščino temeljito izurili, so pa blagega serca, raznih vednost in zaresni rodoljubi; temveč spoznavaj njihovo veljavo in vrednost, in ne zabi, da je jedro imenitniše od lupine, in da je lupina hvale vredna in mična, ako je le lična in lepa, če prav ni nar lepši (l. 18).

Četerti svèt je pa: „Poznaš moža ko resničnega rodoljuba, in leti nanj kak sum v zadevi nezvestobe, mlačnosti, ali nepoštenosti; ne verjemi precej tega, in ne obsodi ga tje v en dan in preneglo, temveč preiši poprej in prevdari to reč dobro, posebno, ako pride od nasprotne strani, ker znala bi se sicer sama nad sabo kaznovati tvoja nepremišljenost“ (l. 24).

Peti svèt ti bodi: „Prevdari dobro in nepristrano dotične reči, ter loči resnično logiko od navidezne, zdravo mišljenje od zmedenega, dobro voljo od hudobne, vero od nejevere, in potem še le govori, sodi, in delaj. Omnia probate et perpendite, et quod bonum est, tenete!“ (l. 34.)

Šesti svèt daje l. 1864 l. 3 v dveh razdelkih: a) Prav bi po naših mislih bilo, ko bi neprijатели narodnosti slovenske nekoliko bolj nepristrano in skladno zahteve in prizadeve rodoljubov prevdarjali in bi jim ne šteli v zlo rodoljubja, ktereга blagost in žlahtnost ste tako resnični, kakor resnično je sneg bel, oglje černo in solnce rumeno . . . b) Še

bolj prav bi bilo, ko bi pustili rogovileži na verskem polju keršanstvo v miru . . . Zoperniki keršanstva bi nar boljše storili, ko bi ostali, ako že ravno hočejo, sami za se, v svoji nejeveri, verne in njih sveti zaklad pa naj bi v miru pustili; če nočejo že sami v keršanske nebesa, naj bi saj ne branili njim, ki jih išejo, vanje iti. — To je dvojni svet, pa tudi dvojno vošilo k začetku novega leta. To pa zato, ker vošimo mir sploh vsemu svetu, tu pa še posebno predragi ta dar cerkvi in narodnosti naši od ene strani, od druge pa sovražnikom keršanstva in neprijatelom naroda slovenskega več previdnosti v govorjenju in več temeljitega mišljenja, kakor tudi nekoliko več spoštovanja do pravice in resnice, da ne bi terdili v prihodnje v svojo lastno nečast in sebi v zasmeh, da je černo belo, in belo černo“.

O zahtevi, naj popustijo Slovenci slovenščino, ter naj pišejo znanstvene knjige v hrovaščini, razodeva svoje misli v priliki (l. 14. 15), kjer str. 117 piše: „V ti priliki viditi je marsikoga, ki se rad rodoljuba imenuje, v resnici pa ni. Ne da bi vender vse take tû naštevali, oménimo le enih samih, in ti so oni, ki želé, da bi spisovali Slovenci znanstvene knjige ne v slovenščini, ampak v hrovaščini. Večkrat smo brali in čuli od takih svetov, ki se nam pa, naravnost moramo reči, prav čudni zdé. Ali pa ni morda vsakemu, kdor je sposoben za to, na prosto voljo dano, spisovati knjige v katerem jeziku koli? In če je temu tako, in vé vsak za tó, čemu potem taki svèt? In če se vender svetuje, kaj se s takimi sveti zahteva? . . . Da ob kratkem in vse izrečemo, to se pravi, zatirati in moriti Slovence ko Slovence, ter ga preroditi počasi v drugo stvar — ali boljši, ali slabši, kdo vé? — Tako početje pa, kakošno se ti zdi? Kako ga boš imenoval? Po našem prepričanju zna vse drugo biti, le — rodoljubje ne!“

In v l. 25 pod napisom „Zavernitev“ zavrača vse one, kateri terdijo, da cerkev in narodnost nimate med sabo prav čisto nič opraviti, in da cerkev človeka sprejme ko človeka, ne pa ko Slovence, Nemca i. t. d. Ni li takšno modrovanje, z ozirom na to, kar je ravno izpeljano, poprašuje Varl, znamenje nepremišljenosti, ali pa tudi neznanosti z našimi potrebami, z našimi zadevami in zahtevami? Ni li to znamenje nekega natolcvanja in podtikanja namenov, ki so narodu slovenskemu kar čisto neznani? Ali ni poslednjič takšno modrovanje celo znamenje Slovincem neprijazne, da ne rečemo sovražne volje? In ali bi ne bilo bolje za take ljudi, da bi molčali, namesto da govoré in pisarijo? Če mnogi Nemci in Lahi imajo posebne, večkrat čudne zapopadke v zadevi narodnosti svoje, in na take zapopadke operti rogovilijo; Slovenec z njimi ko takimi nima nič opraviti“.

Prav tako razlaguje l. 1865 št. 8 — 11 pravila o tem, kar kaže naslov: „Enakopravnost in terpnost v zadévi vére in na-

rodnosti“, češ: „Prizanašljivost in terpnost sté dve neogibno potrebne reči. Da pa bote tudi v pravi prid, oljka mirú in vir vzajemnega porazumljevanja, in tako pot do resnice večno veljavne, voditi ju mora resnico — in pravicoljubje v vedni zvezi z ljubeznijo keršansko“. (Str. 76.) — Kedar je bila prišla na svetlo „Fabiola Wisemanova“, čuli so se tu in tam glasovi, naj bi slovensko priobčila naša Matica. Tem nasprot prinese neki časnik slovenski opazko, da bi „Slovenska Matica“ hiralala, ako bi se s takimi knjigami pečala. To pa je verlega rodoljuba tako razvnelo, da je v štirih jedernatih sestavkih v Danici (l. 25 — 30) razkazal: „Fabiola Wisemanova je knjiga zeló zeló mikavna, prijetna, pa tudi izverstna in podučna, in pa ne samo za priprosto, temveč in še posebno za izobraženo in omikano ljudstvo“, in to resnico skazavši sklepa svoje sestavke z besedami: „Hiralala bo Matica? Mi smo družih misel, in z nami gotovo vsi pravi rodoljubi . . . Hiralala pa bi gotovo in brez dvombe, ako bi se tako dalječ spozabila, da bi vrivala vernemu slovenskemu narodu knjige, nasprotne duhu keršanskemu, ki v Fabioli tako sprelepo in prijetno veje; kajti Slovenec je veren in ne terpi, da bi se mu skrunila nar svetejša svetinja, to je: sveta vera — z neverskimi, keršanstvu nasprotvavnimi čenčami. To so naše misli, naše prepričanja, pa tudi misli naše so, da ta, kdor knjigo Fabiolo sodi po zgoraj omenjenem načinu, je ali siromak ves poverhen in neveden, ali pa slaboveren in malo vreden“. —

Nasproti novodobnim kričačem: „Proč s konkordatom, civilni zakon naj veljavo ima, šole naj se cerkvi vzamejo in posvetni oblasti izročé, s premoženjem cerkvenim pa naj se državni dolgovi poplačajo“ — je z neko sveto vnémo pisaril Varl l. 1867 na pr. o „Vestni svobodi“ (l. 34), l. 1868 največ v prilikah modro pojasnovaje, kolika „Krivica“ (l. 4), „Nespamet“ (l. 9—11), in celo koliko „Bogokletstvo“ (l. 21. 22) je ono kričanje in dejanje, kar povzéma koj v prvem spisu na koncu v prekrasno razširjenem stroku:

„Če je pa temu tako, in katoličan spoznava, kar mu kakor verniku tudi drugač ravnati mogoče ni, za svojo voditeljico v verskih zadevah edino le cerkev, katera je učivna in v svojih posvečenih služabnikih v tesni zvezi z Rimom; če mora človeška volja zarad svoje spačenosti omejena biti, kolikor se to strinja z vrednostjo in veljavo človeka ko stvarjo z umom in prosto voljo obdarovano; če se keršanska vest bistveno loči od nekeršanske, in je enoglasna braniteljica pravice in resnice pod vodstvom ljubezni keršanske; če se versko prepričanje ne dá človeku z zunanjo silo prepričavno vriniti, in glasujoča se vest ne omamiti, in je za to le znanstveno polje odločeno, in smé vlada ravno zarad tega prosto voljo le toliko omejevati, kolikor je to k zverševanju telesnega in dušnega blagra neogibno potrebno, in kolikor to vrednost in veljava

človeka pripuša; je vladi sveta dolžnost, ne le telesni in duhovni blagor državljanov po zmožnosti in vestno poskerbljevati, ampak tudi njih skerbi, njih prizadevanja po večni sreči ne zavirati; če so kristjanje, če so katoličanje naj zvestejši državljani; če je cerkev nravna naprava, toraj že samo na sebi po svojem bistvu svobodospoštovavna, ki vsakega rada in z veseljem sprejme, kateri se ji zaupa, pa nikomur sile ne dela, kateri je spoznati in poslušati noče; in če je cerkev poslednjič učivna, od zgoraj od Boga vtemeljena in pooblastena, so verske resnice, ker božje, nepremeljive in nedotakljive, in imajo v cerkvi le cerkveni služabniki v to nalaš posvečeni in pooblasteni govoriti in učiti: kakšna je potem svobodnjava, liberalnost tistih kričavcev po vestni svobodi, kateri se vernim državljanom ko učeniki in preroki nepoklicano vsiljujejo, šole od cerkve tergati hočejo, sveti zakrament zakona odstraniti želijo, ter tirjajo, da bi več kot štiri in dvajset milijonov vernikov v verskih in vestnih zadevah, ali hočejo ali nočejo, se njih volji podvrgli, cerkvene pravice pa zanemarili? Niso morda taki, da si tudi vedno po svobodi kričé, zatiravci prave in pametne svobode? Kdo bo to tajiti se prederznil? Toraj z obraza krinko, in pokažite se vi kričavci brez šeme vernemu svetu, da ta zvé, kdo ste vi njegovi prijatelji! Na čelu se vam bere z rudečimi čerkami pisano, da vam je keršanstvo tern v peti, da ste sebičniki, mučitelji vesti in zaresne svobode, sužnji mesenih strast in slast! — Take verni keršanski svet miluje, njih naklepe pa zametuje, s takimi posebno verni naš slovenski narod nič opraviti nima“. (1867 str. 274—5.)

Dobri sveti.

4. Svoje vere nas ne bodi sram!

Cesarja Viljelma in njegovih vero zapovedujočih besedi so že nekteri pozabili, nekteri pa še ne. Meni je undan ta mogočni cesar prav živo spet pred oči stopil. Domišljija mi ga je ravno takrat zasačila, ko se je bil vernil s tiste strašanske vožnje, ktero bo pomnil, dokler bo živ. To res ni, kar si bodi: pri belem dnevi streljati na domačega človeka, pa na tacega, ki je vikši, kakor vsi drugi v deželi! Kdo bi se ne vstrašil, kdo ne jezil! (Kakor bi ga videl, se mi zdi, kako se domu prisedši ogerne berž v gorkejši plašč, kajti neka treslica ga jame preletavati.) Serce mu je nemirno, glava tudi. Zdaj začne premišljevati, resno premišljevati. Na misel mu pride v prvi versti tisto vprašanje, o katerem terdijo „filozofi“, da začne vsakemu preglavico delati kmali potem, ko jame sam misliti in prevdarjati, zlasti pa ko začne v šolo hoditi: vprašanje „zakaj?“ „Vprašanje, ki se po nižih in viših šolah tolikrat ponavlja — tisti „zakaj?“ — sili tudi nesrečnemu cesarju s

tako nadležnostjo v glavo, da ga nima miru, dokler si ne najde pravega odgovora. Kajti to ve, da vsak „zakaj?“ ima svoj „zato“. In pri tej priložnosti ni bilo tako težko najti primerne „zato“. Saj se mu je že pred lahko dozdevalo, da njegov prvi minister ne poteguje za pravi vajat; saj je že pred lahko sprevidel, da med družimi zlasti minister bogočastja in nauka nekako na prekuc nagiba „vladarsko kočijo“.

Ali človek je že tak, da takrat, ko je zdrav, ko mu je dobro, sploh v sreči na vest nekoliko rad pozabi; ko pa prihruje nevihta z nepričakovano silo, tedaj je izmed vseh strašilnih čutil, ki planejo nadenj, prvo in najsilnejše — čutilo grešnosti, zadolženja: vest se zbudi! Kadar sačne nenavadno silovit potres hišo tresti in zibati, takrat jamejo nehoté „križe delati“ še taki, ki so se bili že od molitve poslovili. Ko je bilo n. pr. lani v Ljubljani in po okolici ljubljanski tisto hudo gromenje in grozovito treskanje, kakoršnega ne pomnijo naj starejši Ljubljančanje, je bilo potlej slišati, da so mnogi (sicer prederzni) zagrabili za molek, kakor za naj varniše orožje, in naglas in po tihem so molili taki, kateri dokaj časa niso imeli te navade, ki so o lepih dneh zasmehovali druge zastran pobožnosti. S tem nočem nikomur nič očitati, ampak le toliko hočem reči, da človeška natora je taka. Kadar pride naj hujša stiska, da človek plava med življenjem in smertjo, takrat mu pridejo — ne vem kako je to — naj pred in naj bolj v živo na misel njegovi grehi! Izjeme divjih prederznežev so, ali izjeme so itak povsod z malimi čerkami tiskane, tedaj se sploh na nje ni toliko ozirati. Po svoji nespačeni natori, tako so nas v velicem bolj učenem katekizmu učili, je človek veren. Kadar se nad nami oglasi vsegamogočni Kralj in nam požuga s Svojim kaznovalnim perstom, tedaj ostermi vsaka duša, ki še ni infernalno spridena in želi, če bi bilo še kako mogoče, vsako napako in pregreho popraviti. Naravnost v oči smertni nevarnosti sme in more brez straha in trepeta gledati le nepopačena ali spokorjena nedolžnost. Vsak drugi dobi treslico in se čuti nezrečeno majhnega, nezrečeno slabega, recite, kar hočete.

Nekako enako je moralo biti tudi cesarju Viljelmu ob in po smertni nevarnosti; vsaj iz njegovih besedi se da tako soditi. Kmali po nesreči so mu prišli dr. Falk i. dr. gratulirat; ne zato, ker je bil ostreljen, marveč nad tem so veselje razodeli, da se je še torej srečno izšlo, da ga je namreč nevredni zločinec streljal, pa ne ustrelil. Pri tej priložnosti jim reče cesar resne in tehtne besede: „Pred vsem je treba skerbeti, da ljudstvo ob vero ne pride!“ Večkrat se v malo besedah jako veliko pove; tako je bilo tukaj. Hotel jim je menda reči (in v takem položaju mu je šlo gotovo od serca): Vi ste moji služabniki, svetovalci moji, glejte kam se zavozi, če brezvernost pot kaže; začnite precej drugače, kar precej. Pred vsem vi sami nikar nikomur vere ne

jemljite, skušajte pa tudi po svoji moči in oblasti zabraniti, da je tudi drugi nikomur jemali ne bodo! Tako naj vojni minister skerbi, da se med vojaščino čedalje bolj vnema versko življenje, da se ne bodo stare dobre majke več imele vzroka jokati nad svojimi sinovi, ki večkrat nedolžno pobožni gredo v vojake, nazaj pa pridejo vsi sprideni in hudobni; poljski in kupčijski minister naj gleda, da bodo ljudje, kateri so v njegovem delokrogu, prav verni in pobožni ljudje, potlej se ne bo bati odertije, goljufije, nezadovoljnosti in nesreče, kajti dokler imajo živo vero kmetje, delavci, rokodelci, obertniki, kupci i. t. d., tako dolgo so delavni, varčni, trezni in zmerni, zadovoljni in srečni; minister pravosodja naj dela na to, da bo splošnje mnenje in vedenje imelo svoj izvir v veri, da se zoper vero ne bo nikjer ne pisalo, ne govorilo i. t. d., prav posebno pa naj skerbi dr. Falk, da se bodo nedelje in prazniki povsod posvečevali, da ne bode noben državljani imel pravice jih skruniti, najvažniša pa je njegova naloga glede šole: kar zdaj v šoli bolj ali manj pri miru sedí pa „roke na klopi derži“, to bo enkrat tisto število, ki se imenuje ljudstvo; ako se pa otrokom že ob času šolanja vera vzame, potlej mi vsi drugi ministri ne morejo nič pomagati, mi nimajo ničesar svetovati, ničesar varovati in braniti, kajti vera ni kakor kaka igrača, ki se otroku vzame, pa se muspet nazaj da, kadar hoče. Kakoršni so zdaj otroci, taki bodo nekaj ljudje, raje slabši nego boljši“. Da bode pa sploh mogoče kaj prida doseči, naj duhovnov in redovnikov nikar ne odganjajo in preganjajo, marveč prosijo naj jih, s povzdignjemi rokami naj jih prosijo, da pomagajo vero braniti, da je ljudstva ne zgubi.

Ne rečem, da bi bil ravno s temi besedami cesar razložil in pojasnil svoj izrek, toliko pa je gotovo, če hočejo imeti besede njegove: „Pred vsem skerbite, da ljudstvo ne pride ob vero“, sploh kak pomen, ne morejo imeti drugačnega, kakor tega, ki je bil ravno kar razložen, ki bi se dal pa še veliko širniše in točniše izpeljati.

Nekaj časa potem je prišel cesar Viljelm zarad vterjenja svojega zdravja na našo avstrijsko zemljo v prelepi kraj „Schl“. — Le škoda, da Ljubljana ni zadosti lepa, nima prijetnih toplic; znabiti bi bil visoki gost obiskal še našo Ljubljano. Tukaj bi bil imel tudi mnogokaj pokregati; kajti tak, ki je bil že enkrat v hudi nesreči, veliko ročniše spozna simptome, ki naznanjajo nesrečo in pogin. Kmali bi zvedel, da brezverski časniki in druge kužljive okoliščine so o kratkih letih silno veliko pokvarili gledé verskega življenja.

Pa ker ga ni bilo k nam visokega gosta, da bi bil kaj tacega zvedel in vernost ukazal, že vidim, da ne bo drugače, kakor da po njegovem navodu jaz potrebno nasvetujem: **Pred vsem skerbite skerbite**, da ljudstvo vere ne izgubi, in da je ljudstvo ne izgubi, je „conditio

sine qua non“, da je mladina ne izgubi; kajti, če že mladina pride ob vero, tedaj ljudstvo ne bo imelo kaj zgubljati. Skerbite toraj, da bo pri velikih in malih zborih, pri letnih in mesečnih konferencah, pri rednih in izvanrednih sejah, pri javnih in tajnih svetih povsod prvo vprašanje na programu, na dnevnem redu: ali živi mladina, kakor se gre, po zapovedih naše sv. kat. vere? s kakimi pobožnostmi in svečanostmi bi se dalo versko življenje v tem mescu ali v onem letnem času pri mladini oživljati? kaj storiti, da bo mladina pogosto in vredno prejemala sv. zakramente, da bo saj poletni čas vsak dan pobožno pri sv. maši? kaj bi bilo ukreniti, da bi se katoliško življenje slovenske mladine nadzorovalo tudi zunaj šole, tudi v stanovanji, da bi dijaki ne imeli sitnosti s sl. policijo in policija ne z dijaki i. t. d. po okolnostih časa in kraja?! Kdo ne ve? da se naše šolske postave začenjajo z besedami: „§. 1. Ljudski šoli je naloga, odrejati otroke, da bodo nravni in pobožni“. (Ljublj. izdava pag. 8.)

Vendar kdo bi verjel, mnogo — kaj bi rekel — večina olikanih je, ki imajo še zmiraj svoja imena zapisana v kerstni knjigi kat. cerkve, pa jih je sram, katoliško življenje očitno podpirati, priporočati, povzdigovati i. t. d.! — Naka! sramovati se nam pa ni treba! Kar je blazega, dobrega, pravičnega je na naši strani! Kar imajo olikani in omikani in tutti quanti, kateri „humanizem“ in „ljubezen“ brez žive vere povsod tako na glas prodajajo, kakor oni možic, ki pred seboj porivaje voziček z „zabeljenim posladkanim ledom“ s kričečim glasom priporoča svoj „sorbetino“ — dobrega v svojem nauku, to imajo od sv. vere, to je sad, ki je zrastel na kerščanskih tleh: pa oni ga le ponujajo, dati ga ne morejo, ker nimajo drevesa, na katerem raste. Pač se jim godi, kakor onemu, ki se je veselil, kako bo slastno črešnje zobal, ker je sodnik odločil, da opravdane črešnje pri mejniku naj bo pol njegove, pol pa nasprotnikove. A nasprotni sosed je obsodbo nagajivo po čerki vzal, črešnjevo drevo premeril ter spodnjo polovico sebi odločil in si precej spodžagal svoj del. Naj pa zdaj nasprotnik na zgornji polovici črešnje obira, ako more veje brez debla in korenin v zraku obdržati! Ravno toliko velja moralnost brez verske podlage.

Sv. kat. Cerkev, ta družba pravovernih kristijanov, je tako vzvišena, tako čestita družba, da vsak, kateri jej zabavlja, ni za las boljši, kakor Esopov lisjak, ki žlahtnega, toda previsoko obešenega grozdja ni mogel doseči, pa je jel lajati: „Omphakes eisin — kisló je!“

Sedanji liberalni starši, učitelji, gospodarji i. t. d. bi imeli radi nedolžne hčere in sinove, dobre učence in učenke, zveste posle i. t. d.; jezni so, če jim eno ali drugo iz ojníc uide — katoliške cerkve

pa ne marajo. Dobri pridelek imajo radi, za njivo pa, kjer tako žlahtno blago raste, se ne zmenijo. Farizejci so čudeže in dobrote Jezusove tudi radi videli (še prosili so, naj jim kako znamenje pokaže), le Jezusa so zaničevali, in celo zbleknili, da s pomočjo hud . . . Pa kako nebeško modro jih je Gospod zavernil, da so bili vsi poparjeni, ne bom pravil, ker je znano vsim, kateri v cerkev hodijo; le to opomnim, da jim je za na pot v prevdarek še ta-le nauk dal: „Hinaenci, ki ste, naredite drevo slabo **in** sad slab, ali pa naredite drevo **in** sad dober; drevo se spozna po sadu!“ Sapienti sat! — Če hočete imeti pošteno mladino, ljubite kato-liško cerkev, če ste pa z divjostjo, strasti polno, zadovoljni, le bodite slobodno! Mi pa pred vsem svetom brez skerbi in straha spoznamo, da ni nič pod solncem častnišega in blažjega, kakor spolnjevati zapovedi Božje in cerkvene! Kdor jih na tanjko spolnuje od groba do zibeli, je najmogočnejši na celem svetu: ne plaši ga ne ogenj ne povodenj, ne kuga ne kolera, ne meč ne sekira; vesel je življenja, vesel pa tudi smerti. „Blagor mu!“ —

Stric.

Dopisi in novice.

— **Slovensko učiteljsko društvo** je imelo odborovo sejo 3. t. m. Tajnik M. Močnik poroča: Uže m. m. smo se menili o tem, kako bi bilo času primerno, ako bi društvo o svečanosti cesarjeve 25letne sreberne poroke v slovenskem jeziku za naše ljudstvo kako brošuro izdalo, kakor nameravajo to storiti druge narodnosti v Avstriji. — G. Ciperle, učitelj na Dunaji, je prašal v »Pihlerjevi« knjigarni na Dunaji, bi le založništvo dovolilo prestavo brošure, ki ima tam iziti in knjigo potem izdati tudi v slovenskem jeziku. Odgovor je bil da: ako slov. učit. društvo vzame 10.000 bukvic za 450 gl. — No, v tak pogoj se spuščati nam ni kazalo; takoj se ponudi g. Ciperle, da hoče sam spisati tako knjigo, ki naj se potem v Ljubljani tiska. To bi bilo v redu. — Ali kje dobiti podobe? Pisalo se je sim in tam; poslednjič nam obljubi hervaški pedagogični-kniž. zbor, da nam hoče tiskati podobe Nj. Veličanstev, kolikor jih bode demo potrebovali. — Tajnik pokaže odbornikom dve poli uže tiskani, tretja pravi, če gotova biti do 3. t. m. in ko bode knjiga vezana se takoj začne razpošiljati. — Zbor odobruje to delovanje, določi ceno knjigi na 15 kr., ker toliko velja tudi nemška knjiga »Franc Josef das Leben eines edlen Fürsten«, ki ima le 2 tiskani poli in v manjšem formatu, le nekaj več lesoreznih podob.

II. točka je bila: kako se će nadaljevati »poučno berilo«, katerega je vže tiskanega dve poli. — Stvar se je odložila do prihodnjega zborovanja; do tistega časa se ima predložiti kak načert, kaj ima priti v berilo, in odbornikov kdo bode doveršil pričeto delo. Prihodnja seja bode v četrtek 1. maja t. l., h kateri se vljudno vabijo domači in unanji odborniki.

— **Iz Vojnika.** Celjsko učit. društvo imelo je 3. aprila v mestnej dekliskej šoli svoj četerti letošnji redni shod, kojega se je blizo trideset udov vdeležilo.

Ko so se razne pesni odpele, in zapisnik zadnje seje v slovenskem in nemškem jeziku prečital in odobril, predstavi in pozdravi gosp. predsednik štiri

novo ustopivše društvene ude, namreč gg. K. Pezdevšek-a in J. Sorčan-a učitelja iz Žalca, J. Pirkmajer-ja, učitelja v Laškem trgu, in J. Košutnik-a, učitelja v Zgornji Polskavi.

V zadnej (marcovej) seji izvolil se je, kakor poročano, odsek peterih udov z zadačo pripraviti in prirediti vse potrebno za društveno obhajanje prvega desetletja novih šol, postav. Ker se pa ta odsek ni čutil kompetentnega sam vse skleniti in odrediti, pozivlja danes nja predsednik slavno društvo, da naj ono samo rači glavne točke svečanosti urediti; naloga odsekova bode pa potem, izvesti vse to, kar je društvo sklenilo. — Društvo se tega posla takoj loti in sklenole so se te-le glavne programove točke:

a) Začetek zborovanja bode ob 11. uri dopoldne v šolski sobi Vojniške učilnice.

b) Na dnevni red tega oficijalnega zborovanja imata se postaviti, razven društvenih rečij, še ta-le govora: G. Blümel govori v nemškem jeziku slavnosti primeren govor. G. Brezovnik govori slovensko. »Učilni poskus iz domovinoslovja«, predočitaje to na kakem objektu v Vojniški šoli.

c) Ob 1. uri popoldne skupen obed v Vrečarjevi dvorani. *)

d) Po skupnem obedu dva slavnostna govora. Slovenskega govori gosp. Jak. Lopan, nemškega pa gosp. Jos. Bobisut.

Izpeljava teh točk in vse druge podrobnosti prepušča se odseku, osobito udom v Vojniku stanujočim.

Pri govoru sedaj sledečem »o slov. slovnici« razlaga g. V. Jarc pomožen glagol »sem, biti« in sicer njegovo spoznavanje, spreganje in razločevanje spola v posameznih številih, podpiraje vse to z raznimi izgledi in nalogami. — Za ta jako poučljiv govor se mu društvo spodobno zahvali.

Prihodnja točka dnevnega reda, govor gosp. Bobisuta o »jezičnih vajah v elementarnem razredu«, moral se je zavoljo pomanjkanja časa za poznejše čase odložiti.

H koncu stavi še podpisani sledeči nasvet: »Učit. društvo celjsko naj poprosi slavni dež. šolski svet, da dovoli:

a) knjižico »Šopek mičnih pesnij za šolo in dom«. Nabral F. Stegnar za porabo pri petju;

b) da tudi dovoli za memoriranje z otroci na slovenskih ljudskih šolah pesni iz čitank: Janežič, »Cvetnik«; dr. Bleiweis. in dr. Miklošič. »Berila«, katere je uže slavno ministerstvo nauka dovolilo za srednje šole.

Društvo tema dvema predlogoma iz principa radovoljno priterdi, vendar ne more prvi del nasveta (sub. a) zaradi tega danes sprejeti, — ker je knjižica »Šopek«, razven nasvetovalcu le še trem drugim sočim udom znana, zbor pa ne more sklepati in priporočati knjige, koje se većinoma ne pozna. Drugi del (sub b) pak se jednoglasno sprejme.

To stanje uvidevši, ponudi se nasvetovalec, da hoče sl. društ. vodstvu en iztis »Šopka« v pregled poslati, da se zamore pri prihodnjem zboru o knjižici referirati ter potem o tem njegovem nasvetu konči odločiti.

Pri tej priliki bi pač opomnil naše slovenske gosp. pisatelje, da če kako šolsko knjigo izdaó, je vsakemu slov. učit. društvu en iztis v pregled in presojo pošljejo, da drugokrat ne bo prišel tisti, ki kaj mojemu današnjemu predlogu podobnega predlaga v tak tragikomičen položaj, češ, mi knjige ne poznamo, ne moremo nič o njej sklepati. Sploh pa bi moral vsak pisatelj že iz lastne

*) Vsak udeležitelj, ki se ima do 1. maja pri društ. vodstvu ali pri vojniških odbornikih javiti, plača za obed en gld. Pis.

oportunitete to storiti, če hoče, da bi se njegova knjiga, pred ko mogoče, kot učna knjiga v ljudske šole upeljala. Naloga sl. društev pa potem bo, če je knjiga res rabljiva, vis. vlado za nje odobrenje poprositi. Nikakor pa ne smemo rok krížem deržati ter čakati, da nam bo vis. vlada knjige za nami metala. To bi še dolgo čakali! »Gani se vrli ratar, če ti je mar vnuka zahvale!«

Da bi pa ta prošnja celjskega učit. društva tem gotovejši uspeh imela, obračam se tukaj v imenu našega društva do vseh sl. učit. društev na Slovenskem, da blagovolijo enake prošnje dotičnim sl. šolskim oblastnijam vposlati, da se »viribus unitis« našega nas zelo težečega oklepa, da se ne smejo nobene druge pesni, kakor ove v šol. čitankah, peti in memorirati, tem preje oprostimo; »v kar nam pomozi Bog in sreča junačka!« *A. Brezovnik.*

NB. Pristavim naj še, da je naš dobroznani skladatelj g. Jos. Weiss pri tem zboru društvenikom ponudil od njega komponirano pesenco »v spomin sreberne poroke Nju Veličanstev« (besede Radoslav S..ove). Iztis v ličnem kamnotisku velja 3 kr.

— **Iz Dunaja.** Zadnjič sem poročal, da je ponudil dunajski škof, kardinal Kutschker ljudskim in meščanskim šolam družega dunajskega okraja Kristusove podobe. A krajni šolski svet jih ni hotel sprejeti. — Ta stvar je prišla sedaj v obravnavo mestnega zastopa dunajskega. V seji šolskega odseka se je sprejelo to darilo, a še-le po dolgi in burni debati.

2. marcija se je odperl v petem dunajskem okraji (Margarethen) prvi otroški vert. Za ta okraj je ta vert zelo potreben. Otroški verti imajo namen, stariše podpirati v odgojevanji otrok, ki še niso vgodni za ljudske šole. V petem okraji pa ravno prebiva mnogo, mnogo ubozih ljudi, ki nimajo ne časa, niti spretnosti za odgojevanje. Tedaj je dobro došel otroški vert.

Dunajsko učiteljsko društvo »Volksschule« je sestavilo neko vlogo na državni zbor za prideržanje osemletne dolžnosti, hoditi v šolo. Znano je, da se je debatiralo po nekterih deželnih zborih, ali naj se obderži še dalje osemletna dolžnost šolskega obiskovanja ali ne. Da pa tudi vlada izvé mnenje učiteljstva o tej zadevi, zato se misli vložiti ta vloga državnemu zboru.

Že proti koncu minulega leta se je debatiralo v vseh desetih krajnih šolskih svetih dunajskih, ali ne bi bilo dobro, če bi se po zimi v prvem in drugem razredu začela šola še-le ob devetih. Po nekterih krajnih svetih (če se ne motim v dveh) se je sprejel predlog, da se ima šola začeti ob devetih. Pred kratkim je pa prišlo že od okrajnega šolskega sveta okrožnica na šole šestega okraja (Mariahilf), v kateri se oznanja, da se začne šola za 1. in 2. razred po zimi še-le ob devetih, in to že od prihodnjega leta naprej.

27. aprila je imela neka komisija okrajnega šolskega sveta dunajskega sejo, v kateri so bili navzoči tudi predsedniki vseh 10 krajnih šolskih svetov, v kateri se je presojevalo, kako se ima praznovati po dunajskih šolah petindvajsetletnica cesarjevega ženitovanja. Sklenilo se je: 24. aprila imajo iti učenci v cerkev (izvzet je samo 1. in 2. razred). Iz cerkve se podadó v šolo, kjer se ima obhajati slovesnost. Najpervo se ima zapeti kaka patrijotična pesem, potem ima deklamirati en učenec kako pesen ali kaj v prozi. Za tem ima govoriti šolski vodja, ter razložiti otrokom te slavnosti, in h koncu se ima zapeti cesarska pesen.

† Gdén. Eliza Skofic, bivša učiteljica na vadnici, je po dolgi plučni bolezni umerla 31. p. m. — Pogreb je bil 2. t. m. spremili so ranjko na pokopališče možko in žensko učiteljske, in učenke iz vadnic. N. v m. p.!

— **Iz seje deželnega odbora.** 14. sušca. — Za šolo v Radovici se bode dalo 1000 gl. v pripomoč za l. 1879. — 21. sušca. Stanarina za deklško šolo v reduti se ima zvižati na 400 gl. — Srenji v Šiški se ukaže, naj sklene kaj zastran zidanja ljudske šole, sicer zapade pripomoč, ki je zato v predštevju normalnega šolskega zavoda.

28. sušca. Priterdi se umeščenju Valentina Burnika za učitelja v Dvoru in Antona Ozimka v Dolenji vasi.

4. mal. travna. Na znanje se vzame, ka je novela k šolski postavi sklenjena v seji deželnega zbora p. l. dobila najviše poterjenje, tedaj se c. k. deželni svet naprosi, da stavi za normalni šolski zavod nasvete, ki so vsled tega pogojno potrebni, s tem tudi odpade sklepanje zastran povišanja učiteljskih plač v Kočevji. — Šoli pri steklarni v Kočevji se dovoli za l. 1879 pripomoč iz normalnega šolskega zavoda.

— Knjiga „**Franc Jožef**“ v spomin petindvajsetletnice sreberne poroke Nj. Velič. se ravnokar razpošilja naročnikom na vse kraje. Posamezne knjige veljajo po 15 kr., 10 stane 1 gl. 40 jkr., 50 pa 6 gl. 50 kr. in 100 — 12 gl. Knjiga je tako v ceno, da ne more bolj biti, to vé vsakdo, kateri je kedaj imel opraviti s tiskarijami. Naročuje se naj ceneje z denarno nakaznico in gg. naročniki naj blagovole tudi nekaj za poštnino priložiti, zato je pa knjiga pri večem številu nekoliko ceneje.

Gledé na to, da vsak narod v svojem jeziku rad bere življenje svojega vladarja in se zanimiva za svojo domovino, izdalo je slov. učit. društvo to knjigo, da pripomore, kolikor toliko, k svečanosti domovinskega praznika 24. aprila, tedaj pa tudi smemo pričakovati, da se bode taka knjiga širila med šolsko mladino, med slovensko ljudstvo, za to pa prosimo šolske oblasti, da priporočajo knjigo po sebi izročeni krogih; ob takem prazniku, kakor ima biti 24. aprila, padejo meje narodnosti in le jeden glas se ima slišati povsod: »Bog obvaruj, Bog ohrani nam cesarja, Avstrijo.«

Knjiga se dobiva pri Giontini-ju na velikem tergu, a tudi pri tiskarju Milicu na starem tergu, razpošilja pa knjigo tajnik slov. učit. društva M. Močnik, mestni učitelj, a tudi predsednik »Nar. šole« Feliks Stegnar, učitelj tukaj.

Popravek. Na 6. strani se nahaja pomota, tam naj se bere v 16. versti: Ljudevita **Viktora**.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V Čatežu pri Trebnem učit. služba l. p. 400 gold. Prošnje pri kraj. šl. svetu do 24. aprila. Na 2razredni šoli v Bledu II. učit. služba l. p. 450 gl., prošnje do 5. maja pri kraj. šl. svetu.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gsp. Janez Grebenec od Šent-Ivana v Svetino pri Celji; g. Valentin Burnik v Dvoru, stalno; Anton Ozimek iz Banjaloke v Dolenjovas pri Ribnici.

Na Štajerskem. G. Janez Kocmut, nadučitelj pri sv. Vrbanu zunaj Ptuja; g. Dolmač, učitelj v Svetinjah in g. Končan, pri sv. Emi, stopita v pokoj; g. Orač postane ud okrajnega šolskega sveta v Rogacu; šola v Prošinu pa 2razredna.

Današnjemu listu je pridjana muzikalna priloga.

H i m n a

o sreberni poroki Nju Veličanstev.

Andante maestoso.

Vglasbil D. FAJGELJ.

Petje.

Glasovir.

The first system of music shows the vocal line (Petje) and piano accompaniment (Glasovir). The piano part begins with a piano (*p*) dynamic and features a melodic line in the right hand and a bass line in the left hand.

The second system continues the musical notation. The piano accompaniment features a forte (*f*) dynamic. The vocal line has three options for lyrics:

1. Ser - ce vsa - ko,
2. Slav - ni god po - en klic je:
3. Sam' en klic je:

The third system continues the musical notation. The piano accompaniment features a piano (*p*) dynamic. The vocal line has three options for lyrics:

ki za dom, ce-sar - ja bi - - - je, Da - nes vne - to
 ro-ke ca-ra vse na - ro - - - de Dan's pre-ši - nja,
 France Jo-žef, Li - za - be - - - ta! Čuj - ta glas o-

The fourth system continues the musical notation. The piano accompaniment features a forte (*f*) dynamic. The vocal line has three options for lyrics:

je, v ra - do-sti splo-šni pla - va. Ži - vio ce - sar,
 pa - dle na-rod-nost' so me - je, Ne - mec, glej! Ma-
 trok, ki z dna ser - ca u - da - ni Mo - ljo: Mi-lo

ce - sa - ri - ca! Ljudstvo vpi - - je, *p* Čuj! od Vi - sle, sem do
 djar. Slavjan, Taljan, Ro - man se Va - ma vklanja, se po -
 Ma - ter, skerbne - ga O - če - - ta Ti, o Bog, nam blago -

So - če, do Tri - gla - va. *f* Ži - vio ce - sar,
 no - sno si - na šte - je. Ne - mec, glej! Ma -
 slo - vi, nam o - hra - ni. Mo - tvo: Mi - lo

crsc. *molto rit.*
 ce - sa - ri - ca! Ljud - stvo vpi - je, *p* Čuj! od Vi - sle sem do So - če,
 djar, Slavjan, Taljan, Ro - man se Va - ma vklanja, se po - no - sno
 Ma - ter, skerbne - ga O - če - ta Ti, o Bog, nam bla - go - slo - vi

a f tempo. I. II. III.
 do Tri - gla - va.
 si - na šte - je.
 nam o - hra - ni!

a tempo. *ff*

Besede J. Golje.